

Porównanie systemów edukacji w Polsce i Finlandii 18 września 2014 r.

Szkoła Główna Handlowa w Warszawie

Dr hab. Jan Fazlagić, prof. nzw.

Uniwersytet Ekonomiczny w Poznaniu

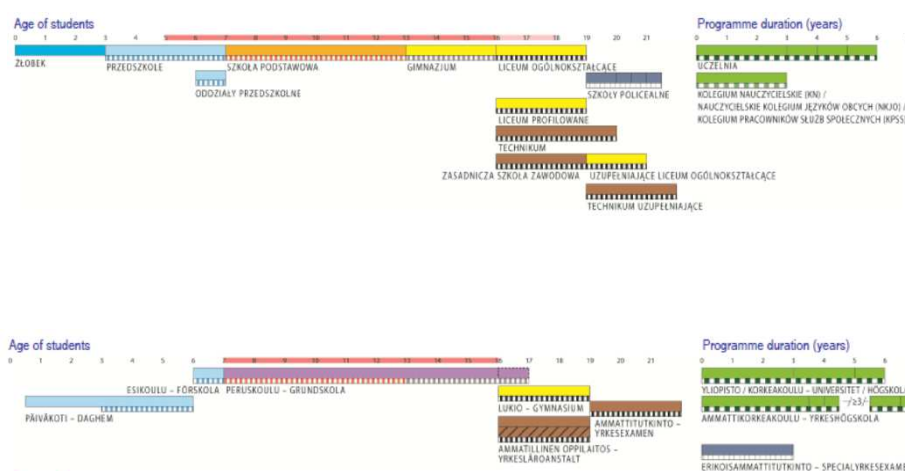
Jan.fazlagic@ue.poznan.pl

Polska a Finlandia

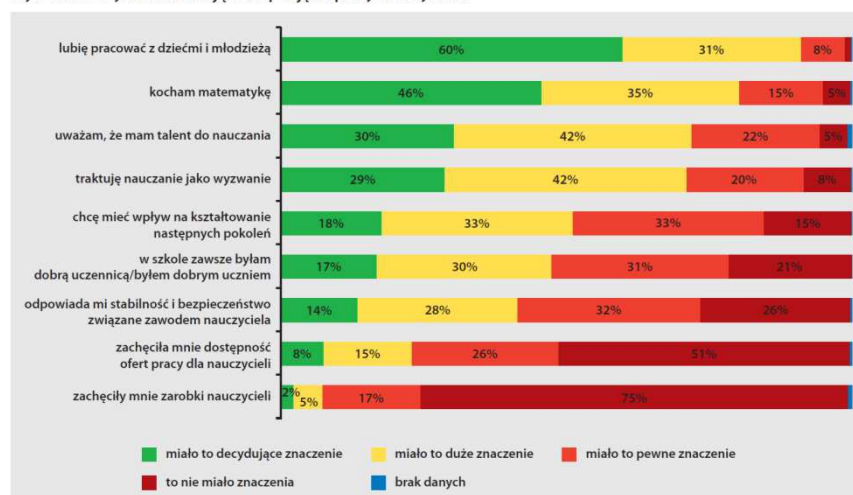
	Polska	Finlandia
Powierzchnia	312 679	338 145
Gęstość zaludnienia	123 osób/km ²	16 osób/km ²
PKB w mld USD	516,1	194,2
PKB na mieszkańca PPT, USD	13 394	35 617
Religia dominująca	Rzymski katolicyzm	Luteranizm
Liczba ludności	38 485 779	5 457 674
Populacja (Stolica + 5. największe miasto)	Warszawa (1 711 324) + Poznań (552 393)	Helsinki (577 298) + Turku (175 689)

Struktura szkolnictwa średniego PL i FI

Motywy wyboru zawodu nauczyciela w Polsce (IBE, 2014)

Wykres 3.1. Czynniki skłaniające do podjęcia pracy nauczyciela.

Motywy wyboru zawodu nauczyciela w Finlandii (1)

- Jeden z najbardziej pożądaných zawodów wśród młodych Finów szukających możliwości zatrudnienia.
- Bardzo trudno zostać nauczycielem: proces rekrutacji bardzo rygorystyczny i tylko najlepsi spełniają kryteria zatrudnienia.
- Każdej wiosny tysiące maturzystów składa podania na Wydziały Edukacji w 8 fińskich uniwersytetach, Oprócz zdania trudnego egzaminu maturalnego należy musza osiągnąć najwyższe wyniki na maturze i posiadać zdolności interpersonalne.
- **Okolo 1:10 kandydatów zostaje przyjętych.**

Motywy wyboru zawodu nauczyciela w Finlandii (2)

Fazy procesu selekcji:

- Konkurs matur.
- Egzamin pisemny na bazie podręczników z pedagogiki.
- Udział kandydatów w inscenizowanych zajęciach, w czasie, których są poddawani obserwacji pod kątem ich zachowań w sytuacjach oddających realia pracy nauczyciela.
- Najlepsi kandydaci są zapraszani na rozmowy kwalifikacyjne i pytani, dlaczego chcą zostać nauczycielami. Po wyselekcjonowaniu kandydatów, biorą oni udział w opłacanym przez państwo programie studiów wyższych.

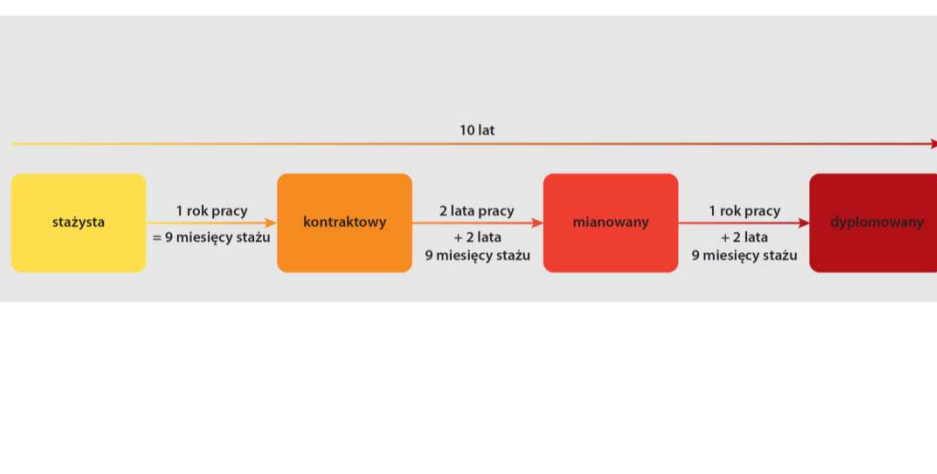
Status nauczyciela fińskiego w społeczeństwie

- Bardzo wysoki, porównywalny ze statusem lekarza. To nauczycielom przypisuje się sukces edukacyjny Finlandii (w latach 60tych XX wieku wyniki Finlandii były bardzo niskie na poziomie Peru i Malezji); Kilka dekad temu Finlandia pozostawała daleko w tyle za innymi krajami skandynawskimi.

System egzaminów zewnętrznych w Finlandii

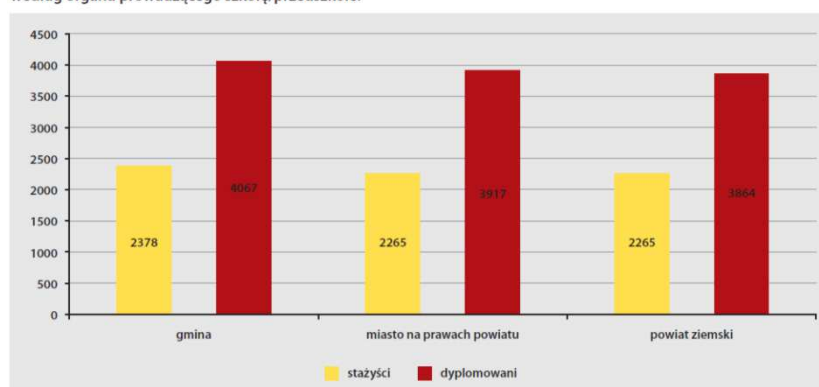
- Brak systemu egzaminów zewn.; brak rygorystycznej kontroli pracy nauczycieli, brak testów standaryzowanych.
- Nauczyciele są obdarzeni zaufaniem. Społeczeństwo ufa, że nauczyciel dobrze naucza, a następnie obiektywnie sprawdzi wyniki swojej pracy.

Doskonalenie zawodowe nauczycieli w Polsce

Płace nauczycieli w Polsce

Wykres 2.21. Mediana wynagrodzeń brutto dla nauczycieli stażystów i nauczycieli dyplomowanych w roku 2012/2013 według organu prowadzącego szkołę/przedszkole.

Płace nauczycieli w Finlandii

- Podobnie jak w Polsce nie są najważniejszym motywatorem do podjęcia zawodu. Płaca nauczyciela bliska jest średniej krajowej i do średniej wynagrodzenia nauczycieli z krajów OECD tzn. \$38,500 w USD (OECD, 2008).
- Ważniejsze są prestiż, autonomia pracy, etos służenia społeczeństwu. Zawód nauczyciela jest porównywany do innych zawodów profesjonalnych.

Treść programów nauczania dla nauczycieli w Polsce

- Mało wymagające kryteria naboru na studia pedagogiczne
- Zdecentralizowany system nauczania

Treść programów nauczania dla nauczycieli w Finlandii (1)

- Duży nacisk na zrównoważenie kompetencji osobowościowych i merytorycznych . Szczególny nacisk kładziony jest na budowanie umiejętności myślenia pedagogicznego aby nauczyciel potrafił zarządzać procesem uczenia zgodnie z aktualnym stanem wiedzy pedagogicznej.
- Obszarem studiowania są trzy główne obszary:
  1. Teoria edukacji,
  2. Wiedza pedagogiczna,
  3. Dydaktyka nauczania przedmiotu oraz praktyka nauczania przedmiotu.

Treść programów nauczania dla nauczycieli w Finlandii (2)

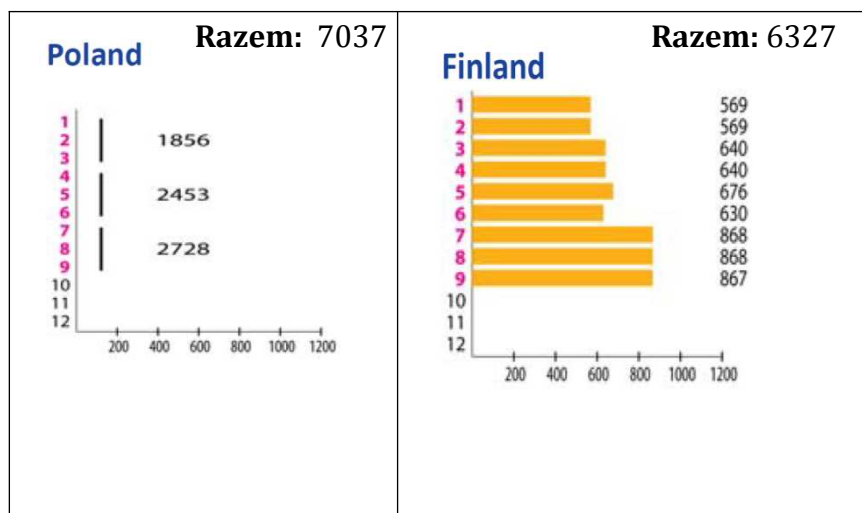
- Każdy student jest zobowiązany opracować i obronić pracę magisterską, zwykle z zakresu edukacji.
- Nauczyciele poznają wiedzę o nauczaniu z różnych perspektyw, tzn.: psychologię i socjologię edukacji, teorie programów nauczania, ocenianie, edukację specjalną a także wiedzę o pedagogice konkretnego przedmiotu.
- Każdy z ośmiu fińskich uniwersytetów kształcących posiada swoją własną strategię kształcenia nauczycieli, która jest koordynowana na poziomie centralnym. Różnice wynikają z lokalnego zróżnicowania zasobów, jakimi dysponują uniwersytety.

Rola wiedzy, etos akademicki, “duch oświeceniowy” w Finlandii

- Duży nacisk kładzie się na wykorzystanie metod i wiedzy naukowej kształceniu nauczycieli (*research-based teacher education*).
- *Praca magisterska musi zawierać wyniki badań własnych w zakresie edukacji*
- *Przygotowanie teoretyczne na studiach w zakresie metodyki prowadzenia badań naukowych*
- Każdy student-kandydat do zawodu nauczyciela poznaje w sposób systematyczny interdyscyplinarną naturę pedagogiki.
- Fińscy studenci uczą się prowadzić i prezentować wyniki badań naukowych.
- W czasie 5 letniego programu wyróżnione są trzy fazy poznawania praktyki: podstawowa, zaawansowana i ostateczna (*practice to advanced practice and then to final practice*).
- Praktyki odbywają się w małych „klinikach” grupach.
- Na praktyki w czasie studiów przeznaczony jest ok 15% czasu (czyli około 40 ECTS).

Obciążenie uczniów nauką

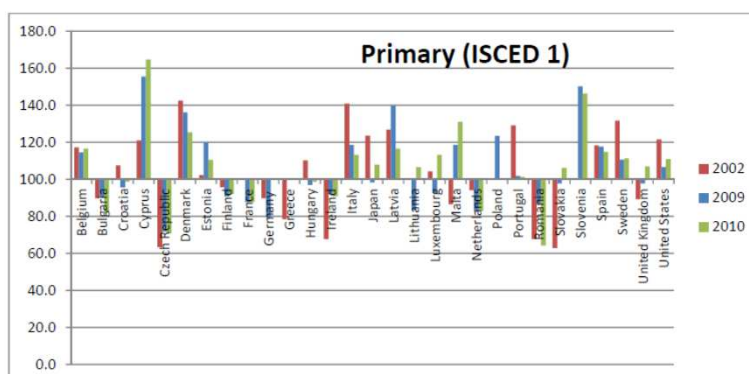
Wydatki na edukację jako odsetek PKB – szkoły prywatne i publiczne, dane za rok 2009

	Publiczne i prywatne wydatki na instytucje edukacyjne jako procent PKB				Dystrybucja wydatków	
	Łącznie	Podstawowe	Średnie	Wyższe	Publiczne	Prywatne
Polska	5,8	1,6	2,0	1,5	86,7	13,3
Finlandia	6,5	1,4	2,8	1,9	97,6	2,4

Wydatki publiczne na edukację (jako odsetek ogółu wydatków publicznych)

- Średnia UE: 10,85%
- Polska: 11,38%
- Finlandia: 12,27%

Wydatki na edukację w przeliczeniu na ucznia (1)

Figure 9b. Index of expenditure in public institutions per full-time equivalent student compared to GDP per country (EU27=100). Primary (ISCED 1).
(online code: educ_fitotin)

Wydatki na edukację w przeliczeniu na ucznia (2)

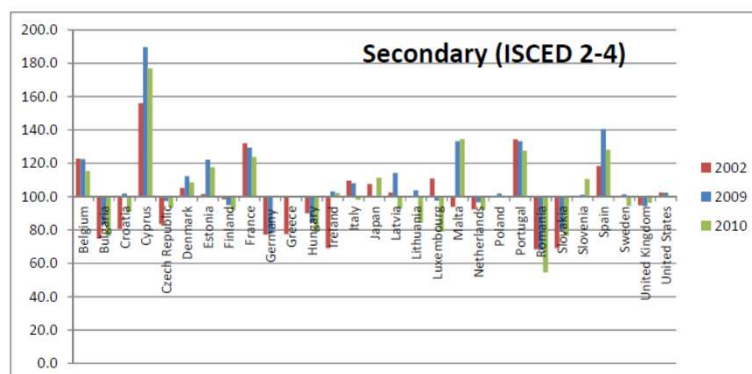

Figure 9c. Index of expenditure in public institutions per full time equivalent student compared to GDP per country (EU27=100). Secondary (ISCED 2-4).

E-podręczniki w Finlandii (1)

- Brak jest obecnie scentralizowanego, zunifikowanego systemu ICT wspierającego nauczanie
- W szkołach wykorzystywanych jest wiele różnych systemów, nawet w ramach jednej szkoły.
- Wielu fińskich nauczycieli nie ufa nowej technologii – preferują tradycyjne metody.

E-podręczniki w Finlandii (2)

- Programy nauczania w Finlandii ustala się na poziomie każdej szkoły. W konsekwencji edtech (a więc także e-podręcznik) ma inną rolę do odegrania w każdej szkole.
- Większość uczniów korzysta z edutech, ale nie jest to ‘zadekretowane” odgórnie.
- Na razie system oświaty w Finlandii jest skoncentrowany na elektronicznej maturze

Czego możemy nauczyć się od Finlandii?

- Wysokiej jakości, oparte na realizacji przez kandydatów na nauczycieli badań naukowych, programy nauczania na studiach,
- Wsparcie finansowe dla doskonalenia zawodowego,
- Stworzenie etosu pracy nauczyciela, który przyciąga elitę intelektualną społeczeństwa,
- Wysokie kryteria stawiane kandydatom na studia nauczycielskie (selekcja pozytywna),
- Wysoki kapitał społeczny w Finlandii.

Literatura

Jan Fazlagić, *Marketing szkoły*,
Wolters Kluwer, Warszawa
2011

Jan Fazlagić, *Zarządzanie
wiedzą w polskiej
oświacie – diagnoza i
perspektywy zmian*,
Wydawnictwo
Uniwersytetu
Ekonomicznego w
Poznaniu, Poznań 2009

Dziękuję za uwagę!

jan.fazlagic@ue.poznan.pl